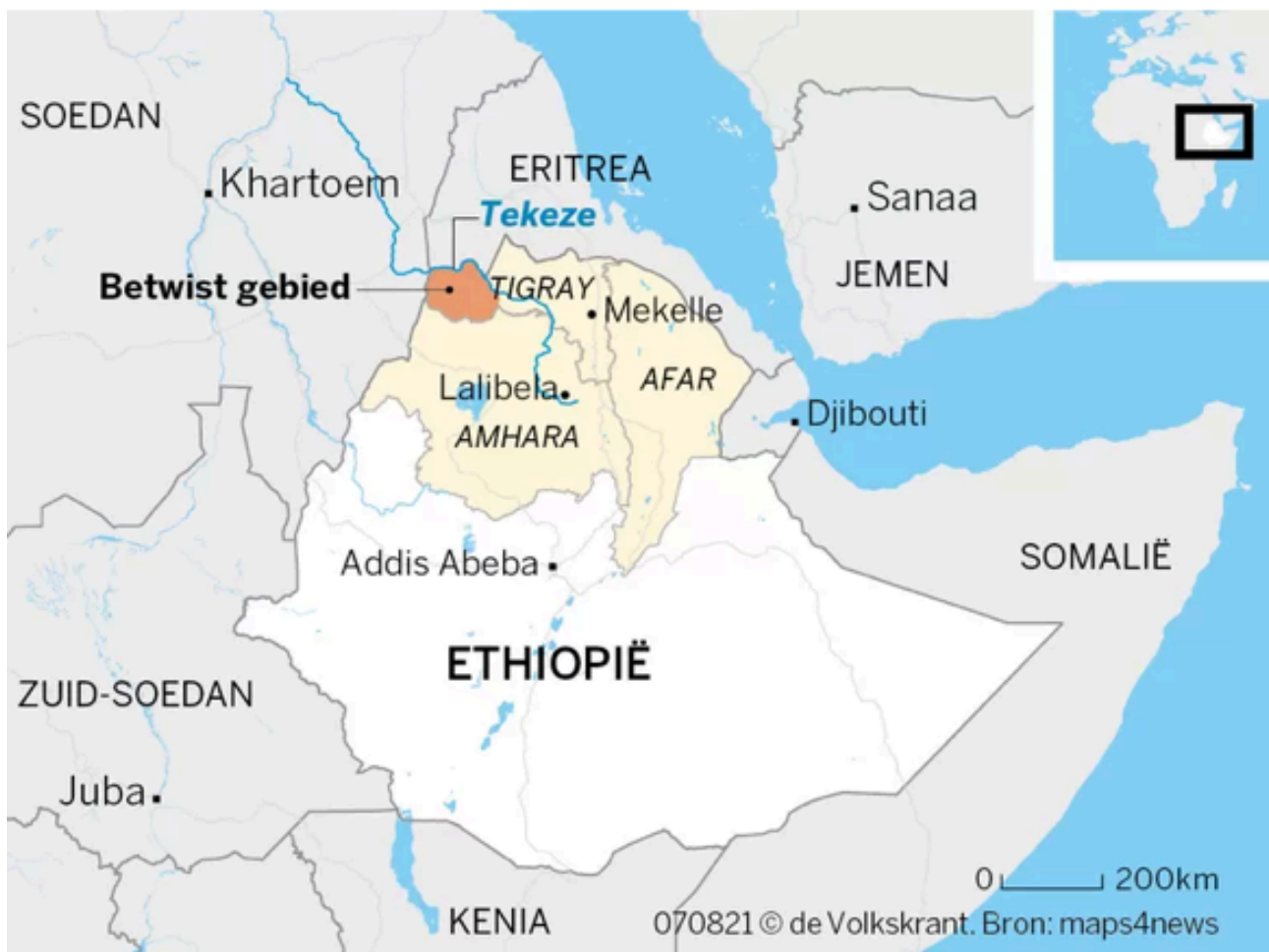

Oorlog in Tigray dreigt Ethiopië uit elkaar te trekken

Geweldsescalatie

Het geweld tussen Tigrese strijders en de federale regering van Ethiopië is sinds kort overgeslagen naar de regio's rondom Tigray. Als het land uiteenvalt, zouden de gevolgen voor de ruim 100 miljoen inwoners desastreus zijn.

MARK SCHENKEL

De tien maanden oude oorlog om de Ethiopische regio Tigray is een nieuwe, grimmiger fase ingegaan. Een macaber schouwspel illustreerde dit afgelopen week. Na de talloze executies, gewonden door luchtaanvallen, verkrachte vrouwen en ernstig ondervoede kinderen dreven nu tientallen lijken over een grensrivier Soedan in, de lichamen opgezwollen door het water.

Verontrustend is ook dat het geweld tussen Tigrese strijders en de federale regering van Ethiopië en haar medestanders is overgeslagen naar regio's rond Tigray. In slechts enkele weken zijn naar schatting meer dan 250 duizend mensen op de vlucht geslagen. Milities van uiteenlopende bevolkingsgroepen in Ethiopië melden zich aan de nieuwe frontlijnen, wat leidt tot vrees voor nog meer etnisch geladen gevechtsronden.

De geweldsescalatie dreigt Ethiopië 'volledig uit elkaar te trekken', zo luidt de denktank International Crisis Group de noodklok. De gevolgen van een uiteenvallen zouden desastreus zijn: in Ethiopië leven meer dan 100 miljoen mensen, in heel Afrika telt enkel Nigeria meer inwoners. Een implosie van Ethiopië zou bovendien een weerslag hebben op de buurlanden in de Hoorn van Afrika, een regio waar het toch al erg onrustig is. Ethiopië moet dus per se van de afgrond worden gered, aldus de Crisis Group.

De Ethiopische premier Abiy Ahmed heeft in de afgelopen weken strijdgroepen uit verschillende delen van het land gemobiliseerd voor de strijd tegen Tigray. Abiy, die in 2019 nog de Nobelprijs voor de Vrede kreeg, bestempelde de Tigrese strijders als 'onkruid' en zelfs als 'kanker', woorden die laten zien hoe angstaanjagend ver de polarisatie in Ethiopië inmiddels gaat.

Het strijdtoneel is van begin af aan moeilijk bereikbaar en gebeurtenissen zijn moeilijk te verifiëren. Zo spraken ooggetuigen in Soedan deze week van veertig tot vijftig doden in de grensrivier Tekeze, van wie velen met schot- en steekwonden en sommigen ook met hun handen achter hun rug gebonden. De Ethiopische regering wil van de doden in het water niets weten: volgens Twitteraccounts van de overheid zijn de gruwelijke beelden in scène gezet door Tigrese 'propagandisten'.

De nieuwe fase in de strijd begon op 28 juni. Duizenden Tigrese strijders marcheerden triomfantelijk Mekelle binnen, de regionale hoofdstad van Tigray. De stad van een half miljoen mensen was toen precies zeven maanden in handen geweest van het federale leger van Ethiopië. De herovering van Mekelle bleek de opmaat voor nóg verbeterende pogingen van alle partijen om de ander uit te schakelen.

De oorlog in Tigray begon in november 2020. De federale regering en de deelstaatbestuurders in Tigray weigerden toen al een tijdje om elkaars gezag nog langer te erkennen. De regering verwijt Tigray dat het sinds het verlies van de centrale macht in Ethiopië (in 2018) het nieuwe bestuur ondermijnt, en Tigray beschuldigt op zijn beurt de regering van een anti-Tigray-beleid. Federale troepen namen al snel brede delen van de regio in, maar later moesten zij toch hun meerdere erkennen in de Tigrese strijdkrachten.

De Tigrese strijders, verenigd in de Tigrese Verdedigingskrachten (TDF), zeggen sinds hun opsteker in juni niet te zullen stoppen voordat ze alle 'indringers' hebben verslagen en weer de lakens uitdelen in heel Tigray. Daarbij deinzen ze niet terug voor wraakacties: de Verenigde Staten hebben de Tigrese strijders opgeroepen om te stoppen met geweld en intimidatie tegen vluchtelingen uit buurland Eritrea die al jaren in Tigray bivakkeren.

Veel Tigreeërs zijn woedend dat het leger van buurland Eritrea in de voorbije maanden aan de zijde van de Ethiopische regeringstroepen meevocht. Eritrese soldaten hebben op grote schaal Tigrese burgers verkracht, hun huizen geplunderd en voedselgewassen verwoest. Nu lijken Tigrese strijders op hun beurt de water- en voedselvoorziening voor circa 24 duizend Eritrese vluchtelingen in twee opvangkampen in Tigray af te knijpen. Volgens VN-

vluchtelingenorganisatie UNHCR zijn vorige maand bovendien ten minste twee Eritrese vluchtelingen om het leven gekomen bij gevechten rondom hun kamp.

Dat de Tigrese strijders niet louter uit zijn op het herwinnen van Tigrees grondgebied, blijkt er ook uit dat ze onlangs opdoken in Afar, de Ethiopische deelstaat ten oosten van Tigray. De Tigreeërs hebben het mogelijk gemunt op de weg- en spoorverbinding van en naar Djibouti. De haven van Djibouti is van cruciaal belang voor het door land ingesloten Ethiopië: wordt de verbinding geblokkeerd, dan raakt dat de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba, waar de federale regering zetelt. In Afar zijn door confrontaties tussen de Tigrese strijders en pro-regeringsbewegingen al meer dan vijftigduizend mensen ontheemd geraakt, aldus de VN.

Tigrese strijders zijn daarnaast ook de zuidelijk gelegen deelstaat Amhara ingetrokken, waar ze verschillende dorpen en stadjes hebben ingenomen. Een hoteleigenaar in Lalibela, de plaats die beroemd is om zijn eeuwenoude rotskerken, bevestigde donderdagavond telefonisch tegenover de Volkskrant dat de omgeving is bezet. Volgens de VN zijn in Amhara ongeveer tweehonderdduizend mensen op de vlucht gedreven.

Tussen bestuurders van Amhara en Tigray bestaat een hoop oud zeer, beide kampen maken aanspraak

op een onderling grensgebied. Reeds bij het begin van het Tigray-conflict vonden daar massaslachtingen plaats, waarbij waarschijnlijk beide partijen betrokken zijn geweest. Nu mobiliseren de bestuurders van Amhara hun etnische achterban voor een verdere strijd.

Voor premier Abiy staat intussen zijn politieke overleven op het spel. Zijn tegenstanders uit Tigray eisen in ruil voor een staakt-het-vuren een nieuwe regering in Addis Abeba. Het militaire offensief van de Tigrese strijders lijkt mede bedoeld om medestanders van Abiy onder druk te zetten om de premier te lozen. De vraag is of de Tigreeërs de armslag hebben om hun opmars in het uitgestrekte, op veel plekken onherbergzame Ethiopië veel verder voort te zetten. In 1991 stoomden ze na een guerrillastrijd helemaal op naar Addis Abeba, waar ze de macht overnamen van een communistische dictatuur. Ze regeerden daarop het land met harde hand tot 2018, zodat verzet tegen Tigray nu onder veel Ethiopiërs op sympathie kan rekenen.

De Ethiopische regering en haar bondgenoten blijven intussen hulpverlening aan de diep getroffen bevolking van Tigray traineren. Terwijl het strijdtoneel in Ethiopië zich gestaag verplaatst, hebben nog altijd meer dan vijf van de circa zes miljoen Tigreeërs dringend hulp nodig, volgens de VN. Voor bijna een half miljoen mensen zou inmiddels zelfs de

honger dood dreigen. De Nederlandse afdeling van Artsen zonder Grenzen kreeg afgelopen week te verstaan dat zij niet langer in Tigray mag werken, een besluit dat volgens de hulporganisatie 'ernstige gevolgen' heeft voor hulpbehoevende mensen. In juni trok Artsen zonder Grenzen zich al gedeeltelijk terug uit Tigray na de moord op drie van zijn hulpverleners, een Spaanse vrouw en twee Ethiopische mannen. Afgelopen woensdag bereikten volgens het Wereldvoedselprogramma van de VN 175 vrachtwagens met humanitaire hulpmiddelen wel eindelijk Tigray.